

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Delectatio ista caelestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animae: & quidem amoris ac desiderij, præcedentis consensum, ac delectationem illam, quae & quies animi & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Angelis fuit. Illorum enim sic liberum erit, ut suo se nutu, nihil impediēte vel urgente libertatem, flexeret ad utrumlibet, solum, si male, non sine Dei adiutorio, si faceret bene. Nunc autem ipsum adiutorium benefice suavitatis facit, ut bonum velit; quo si desertum fuerit, ipsum adiutorium, ut ita loquar, noxiæ suavitatis facit, ut malum velit. Illam quippe suavitatem quæ superaverit, voluntas consentiendo sequitur, ut Augustinum jam sæpius inculcāntem vidi-
mus. Nec ullum hic periculum destructæ libertatis. Si enim libertas arbitrii manet, ubi non potest arbitrium aliud nisi bonum agere, quod Schola nullo pacto diffiteri potest, quanto minus periculum erit, ubi arbitrium agere potest & bonum & malum? Sed de hac concordia gratiæ & libertatis infra pluribus.

Quomodo hinc facile & illud intelligitur, quod tam constanter Augustinus docet, cur nulla sit ei gratia bonæ voluntatis & operationis ante fidem, sed in ipso initio fidei sit etiam initium bonæ voluntatis. Nempe quia gratia qua fit bonum, non est alia nisi delectatio de incommutabili bono, quod est Deus

A benedictus in secula. Hic autem non nisi per fidem cognosci incipit, sicuti cognoscendus est. Et hinc etiam nascitur, cur infideles apud ipsum nihil omnino boni possint velle aut operari.

Sexto hinc etiam claret, cur Augustinus omnem omnino gratiam purè sufficientem, sive ante fidem sive etiam post fidem auferat. Ratio enim perspicua est, quia cum ei nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creaturarum cesserint, vel peccabitur, vel altero ante delectationum flectu, in medio remanebitur; sin autem ista superaverit, jam sine dubio bene voluntas operabitur: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax, vel ita inefficax, ex qua operatio ne quidem possit sequi, nisi ejus inefficacia per aliam suppleatur. Quanquam ex alio capite ipsa ratio gratiæ sufficientis integræ naturæ ac libero arbitrio seipsum viribus suis discernenti propria est, & propterea incepta naturæ læsæ vel reparandæ, vel adjuvandæ.

In Epist. ad Galas.

CAPVT XI.

Delectatio ista cælestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animæ: & quidem amoris ac desiderij, præcedentis consensum, ac delectationem illam quæ & quies animi & gaudium dicitur.

CONSEQUENS nunc est, ut ulterius despiciamus, quidnam sit ista delectatio cælestis, quam veram gratiam Dei esse jam satis demonstravimus. Consistat enim delectationem creaturæ rationalis, quando propriè sumitur, esse particularem actum, qui etiam gaudium dicitur, per quem animus in bono præsentem, cum quadam satisfactione & fruitione conquiescit. De isto delectationis actu non loqui Augustinum, perspicuum est. Est enim terminus desiderij, tanquam cuiusdam motus, quo voluntas ad delectationem istam tanquam ad quietem suam tendit. Delectatio vero seu suavitas, de qua multa sanctus Doctor tradidit, etiam ad desiderandum & amandum Deum libero voluntatis motu necessaria est; cum & illi sint actus boni, qui sine suavitatis gratia non possint à voluntate proficisci. Cuiuslibet quoque præcepti observatio, ac tentationis expugnatio delectationem postulat, ad quam tamen huiusmodi delectationem, quæ sit fruitio seu gaudium, certum est non semper antecedere. Quapropter omnia ista delectatione, alij actus explorandi sunt. Nam eam esse quandam vitalem actum voluntatis, non videtur posse dubitari. Quid est enim delectari ho-

A minem iustitiâ, vel mendacio, nisi actu aliquo in iustitiam vel mendacium tanquam sibi convenientia & jucunda moveri? Motus autem huiusmodi voluntatis, non fit nisi actu quodam vitali.

Hoc igitur præsupposito, quod puto nemo facile dimitebitur, dico breviter: Delectatio ista quam ad omnia opera bona sanctus Augustinus exercenda postulat, non est aliud quam actus quidam indeliberatus cœtus inmissus in voluntatem, per quem ei bonum propositum vel suaviter tantum placet (qui actus subinde *simplex voluntas* dicitur, aut etiam *complacentia*, aut *amor voluntatis*, respondens passioni amoris sensitivi) vel etiam in bonum appetendum commovetur. Ista autem primus actus est principium motus tendentis in bonum, quia est prima boni complacentiæ, per quam affectus bono tanquam sibi convenienti & connaturali primum coaptatur. Nam quemadmodum in rebus naturalibus, primo datur forma, deinde motus formam consequens (ut corpori naturali datur gravitas aut levitas, quæ est velut naturalis amor convenientis loci, & prima quali ad locum coaptatio, ex qua deinde motus ad eundem naturalem locum fluit;) ita voluntari

T 3

voluntari

voluntati & generaliter appetitui datur primo quædam coaptatio appetitûs ad bonum appetibile, quæ est quædam complacentia appetibilis, atque amor nuncupatur, ex qua sequitur motus in appetibile, qui vocatur desiderium, ac deinde quies, nempe gaudium seu delectatio, tertius ille actus animæ de quo supra.

Dicimus igitur delectationem istam seu suavitatem in Augustino celebrem, esse partim primum illum & indeliberatum affectum animæ qui actualis complacentia est, partim etiam & crebro secundum qui desiderium indeliberatum dicitur, quibus anima ita suaviter ac delectabiliter in bonum appetendum rapitur, ut voluntas ei actu libero consentiat ac bonum diligat, tanto vehementius, quanto fortius illis actibus rapitur. Nam istis actibus inesse delectationem etiam Philosophi profitentur. Inde est enim quod sanctus Thomas dicit, *Amor præcipua causa delectationis est.* Et in

I. 2. q. 31.
art. 6.

Ibid. 3. ad
3.

Ibid. 4. 8.

I. 2. q. 32.
a. 2. ad 1.

Lib. de Cate-
chiz. rudib.
cap. ult.

Serm. 2. in
append.

Test. 10. in
Epi. 1. con.

eadem questione alio loco: *Amor & concupiscentia (hoc est, desiderium) delectationem causant; omne enim amatum sit delectabile amanti, eo quod amor est quædam unio, vel conatus alius amantis ad amatum. Similiter etiam omne concupitum est delectabile concupiscenti, cum concupiscentia sit præcipue appetitus delectationis.* Et in alio articulo docet: *In ipso augmento desiderij fieri augmentum delectationis: Et, inquisitiones esse quandoque delectabiliores, secundum quod ex maiori desiderio procedunt. Nempe quia cum omnis amor ad delectationem tanquam ad quietem tendat, ut sæpenumero Augustinus tradit, fieri non potest, quin ipse motus quoque aliquid ex illa suavitate participet, juxta illud sancti Thomæ: *Id quod movetur, etsi nondum habeat perfecte id ad quod movetur, incipit tamen iam aliquid habere eius ad quod movetur, & secundum hoc ipse motus habet aliquid delectationis.* Nam simulatque motus incipit, participat de quiete, quatenus etiam primum momentum motus habet partialem terminum suum. Quod tamen in amore ac desiderio spiritualium rerum, hoc est, in dilectione incommutabilis illius sapientia, & veritatis, & sanctitatis, & iustitia, & caritatis, & siquid aliud tale dicitur (quomodo juxta sancti Augustini mentem amandum est Deus, quia hoc est Deus) multo maxime locum habet. Nam qui diligit res creatas, non hoc ipso quo eas diligit etiam adipiscitur, nec tanquam in adeptis conquiescit, neque quasi fruens animo delectatur. Quisquis verò istam æternam veritatem, & istam, inquam, incommutabilem iustitiæ & castitatis & sapientiæ formam quæ Deus est, diligit, hoc ipso eum adipiscitur, habet ac possidet: & per hoc etiam cum delectatione fruitur, & cum fruitione delectatur. Si uxorem alienam amaveris, inquit Augustinus, non continuo habebis si castitatem amaveris, mox habebis. Et Tractata decimo in Epistolam Ioannis: *Quid dicitur in inbet tibi Deus? Dilige me. Aurum diligis, quaeriturus es aurum, & forte non inventurus. Quisquis me querit cum illo sum. Me ama dicit tibi Deus, non ad me ambisur per aliquem; ipse amor præsentem me tibi**

faci. Cujusmodi apud Augustinum frequentia sunt. Nam Deus non arca aut manibus, ut aurum, non oculis, ut lux, non auribus, ut sonus; sed solâ dilectione, ut veritas, ut iustitia, ut castitas, ut sapientia possidetur. Ex quo fit ut amans Deum, ipso quoque dilectionis actu, tanquam objectum suum possidente fruatur ac delectetur Deo. Ut iustissima proinde ratione ipse amoris ac desiderij actus, delectabilis ac delectatio ab Augustino nuncupetur. Unde idem cum dixisset: *Ipse amor præsentem me tibi facit, statim adiecit, Quid dilectione istâ Dei frater? Et in Tractatu septimo: Teneo eam caritatem, amplectimini eam; DULCIS EA NIHIL EST.* Et in Sermonibus de verbis Domini tractans illa verba amantis Ecclesiæ: *Vbi pascis ubi cubas, sic loquitur: Videte quem amatum, quo affectu hic erigatur amor spiritualis. Melius isto multo affectu delectatur, qui aliquid ex huius amoris dulcedine gustaverunt. Nempe quia ex præsentia Dei dilecti, quem amor ipse facit præsentem, necesse est suavitas quædam delectationis & fruitionis fluat. Nam ut idem: *Deus nullius bonum cupiens, cum ipso fruatur omni voluntas bona.* Et in libro de Fide & Symbolo: *Ideo Spiritus sanctus Dei donum dicitur, quia eo quod quisque novit, non fruatur, nisi & id diligit. Frui autem sapientia Dei, nihil aliud est quam ei dilectione coherere. Cujus veritatis tanquam certæ & perspicuæ, quæque multis Augustini testimonijs facile confirmari possent, consideratione factum est, ut in libro de Spiritu & Anima, itemque in libro de Substantia dilectionis, qui nomine sancti Augustini circumferuntur; & si non sunt, multa tamen ex ejus libris capita doctrinæ sumpta continent, Amor non aliud esse definiatur, quàm delectatio cordis alienius ad aliquid propter aliquid per desiderium currentis, & per gaudium requiescens. Ut sane merito sanctus Augustinus actus illos indeliberatos amoris ac desiderij quibus anima suaviter in Deum deliberato actu diligendum suscitatur, invitatur, trahitur, rapitur, nomine dulcedinis, suavitatis, ac delectationis designaverit.**

Hos autem actus revera delectationis nomine ab eo expressos esse multis indicijs atque argumentis claret. Et primo quidem, quia hæc delectatio qua ad consentiendum faciendumque aliquid sollicitatur, reperitur juxta sanctum Augustinum, non tantum ad opera bona, sed etiam ad mala, quamvis ibi non sit donum inspirantis Dei. Atqui delectatio ex qua peccata prosuunt, non est illa proprie dicta delectatio: quæ est tertius actus animæ, & tanquam quies desiderij etiam gaudium appellari solet; sed est vel ipse primus concupiscentiæ motus, quo bono terreno quasi coaptatur animus, vel desiderium indeliberatum, quo urgetur ad malum. Nam distinguit illam à suggestionem præcedente & à consensione consequente. De quo luculentissime libro primo de sermone Domini in monte dixerit: *Triâ sunt quibus impletur peccatum, suggestionem, delectationem, & consensionem. Suggestio sive per memoriam fit, sive*

Ibid.

Tract. 7. 11

Epi. 1. con.

Serm. 30. de

ren. Domini

cap. 6.

Lib. 22. de

cap. 1. 9

de Fide

& Sym. 1. 9

Lib. de sp.

& anima. 1.

45. 0. 10.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

de p. 1. 1.

fit, sive per corporis sensus, cum aliquid videmus, aut audimus, vel olfacimus, vel gustamus, vel tangimus. Quo si frui delectaverit, delectatio illicita respicienda est. Velut cum ieiunamus & visis cibis palati appetitus assurgit, non fit nisi delectatione: sed huic tamen non consentimus, si eam dominantis rationis iure cobibemus. Si autem consensus factus fuerit, plenum peccatum erit. Quod ipsissimum docet etiam in libro secundo de Genesi contra Manicheos, ubi delectatione exponit esse motum, quo cupiditas ex suggestione movetur ad peccandum; qui non est alius nisi primus amor quo concupiscitur peccatum, vel certe desiderium ejus. Et iterum in eodem sermone Domini in monte consequenter: Tria ergo haec ut dicere ceperam, similia sunt illi gesta rei, quae in Genesi scripta est, ut quasi a serpente fiat suggestio & suscitatio: in appetitu autem carnali tanquam in Eva delectatio; in ratione vero tanquam in virgine consensus. Et iterum: Verumtamen delectatio ante consensum vel nulla est, vel tenuis ut prope nulla sit, cui consentire magnum peccatum est, cum illicita est. Cum autem quisque consentit, committit peccatum in corde suo. Si autem etiam in factum processerit, videtur satvari & extinguere cupiditatem. Sed postea cum suggestio reperitur MAIOR ACCENDITUR DELECTATIO, quae tamen adhuc multo minor est, quam illa quae assidue facta in consuetudinem vertitur. Et apertius adhuc inferius: Quisquis carnalem DELECTATIONEM adversus rectam voluntatem rebellare sentit per consuetudinem peccatorum, cuius indomitae violentiae trahitur in captivitatem, recolat quantum potest, qualem pacem peccando amiserit. Et in Psalmum quadragesimum octavam non minus perspicue: Quando (diabolus) incipit mala suggerere, tunc repelle, antequam surgat DELECTATIO & sequatur consensus. Et in Psalmum octogimum quartum: Date mihi hominem, qui nihil tentationis patitur in carne sua, & possit mihi dicere quia iam pax est. Nihil quidem tentationis forte patitur in illicitis voluptatibus, saltem suggestiones ipsas patitur, vel suggeritur illi quod desinit: vel DELECTAT unde contineat. Sed ecce iam nihil delectat illic tum &c. Et evidentissime in sermone de verbis Domini, de gradibus quibus ad consuetudinem peccandi pervenitur, tractans: Prima est, inquit, illatio DELECTATIONIS in corde, secunda consensus, tertium factum, quarta consuetudo. Sunt enim qui res illicitas obvis cognitionibus factis prorsus ita obycunt, ut nec DELECTENTUR simul qui DELECTANTUR, & non consentiunt. Nondum perfecta mors est, sed quodammodo inchoata. DELECTATIONI accedit consensus. Quibus similia non esset difficile proferre plura, nisi ista sola evidentiter patefacerent delectationem quae consensus in peccata praecedat, & suggestionem sequitur, non aliud esse nisi desiderium illicitum indeliberatum quo animus etiam repugnans in peccatum inhiat, vel certe primum ipsum concupiscentiae motum tanquam amorem quandam indeliberatum, per quem homini etiam invito peccare lubet, quamvis consensus non sequatur.

Secundo, quia sanctus Augustinus diversis in locis ubi de delectatione voluntatem ad

consensum proritante differit, apertissime declarat eam idem esse, quod desiderium quoddam quo propellimur, ut velimus, consentiamus & operemur. Ostendit hoc in Psalmum sexagesimum quartum: Modo cum morte quantam contendimus? Inde sunt enim DELECTATIONES carnales, quae nobis etiam illicitae multa suggerunt, quibus non consentimus, sed tamen non consentiendo contendimus. Et manifestius in Psalmum centesimum secundum & saepius: Post remissionem peccatorum corpus infirmum geris, necesse est, sint quaedam DESIDERIA carnalia quae te titillent & quae tibi suggerant delectationes illicitas. Sed de languore tuo veniunt. Adhuc quibusdam perturbationibus etiam ipsa anima quatitur post remissionem peccatorum; adhuc in periculis tentationum versatur, quibusdam SUGGESTIONIBUS DELECTATUR, quibusdam NON DELECTATUR, & in eis quibus DELECTATUR, aliquando quibusdam consentit, capitur. Ecce aperte vides desideria titillantia, quae statim vocantur aliquoties delectationes, quibus consentimus, vel non consentimus. Et in Psalmum centesimum trigessimum nonum, explicans quid mali pariant exempla scelerum: Nonne duceri, inquit, saltem delectatione scelerum? Et si non consentis, saltem invenisti quid expugnes. Et adhuc luculentius in Psalmum quadragesimum tertium: Suggestur aliquid lucrum, DELECTAT: habet fraudem, sed magnum est lucrum, DELECTAT, non consentis, pugnam vide: adhuc suadet, adhuc instatur, adhuc deliberatur. Ergo qui pugnat periclitatur &c. Sed etiam ille qui vicit, numquid omnino egit in se, ut prorsus eum pecunia non ardentet, aut nihil in eo EXCITET DELECTATIONEM, quamvis superabilis, quamvis contemptibilis, quamvis non solum cui non consentiat, sed cum qua nec pugnare dignetur? Inest tamen aliqua DELECTATIONIS titillatio. Et in Psalmum centesimum quadragesimum sextum: Etenim modo fratres mei, quanta illicita delectationes animum tangunt, quamvis eis non consentiamus; tamen vel delectari talibus, etsi non consentis, nondum est perfecta sanitas. Et in Psalmum centesimum quadragesimum octavum: Contendunt nobiscum quotidie tentationes, contendunt nobiscum quotidie DELECTATIONES, etsi non consentiamus tamen molestiam patimur &c. Si autem non consentiendo vincimus molestias tamen patimur resistendo DELECTATIONIBUS. Et tractatu quadragesimo nono in Ioannem: Aliquando in cogitatione peccatur. Delectavit quod malum in Ioannem, est; consentisti, peccasti: Consensus illa occidit te &c. Si autem non solum mala DELECTATIONI consentisti, sed etiam &c. Et in sermone nono de diversis quae est de Oratione Dominica: Non sentis hostem tuum, sed sentis concupiscentiam tuam: diabolus non videt, sed quid te DELECTET vides. Vincit intus quod tu sentis. Talia sexcenta ex Augustino proferri possent, nisi fastidium lectoris pertimescerem, quibus significat delectationi tentanti vel titillanti consentiri, vel non consentiri; quam certissimum est nihil aliud esse, quam cupiditatis motum, qui primus objecti amor est, vel si tentatio increverit, vehemens desiderium per quod rebus delectabilibus

lib. 2 de

lib. 1 de

lib. 1 de

lib. 1 de

lib. 1 de

In Psal. 64.

In Psal. 102.

In Psal. 42.

In Psal. 146.

In Psal. 148.

Tract. 49.

Serm. 9 de diversis. c. 9.

libus appetendis inardescimus, & ad consensum tractus ejus suavitate provocamur. Nam eas tentationes quas toties delectationes vocavit, non aliud esse quam illicita desideria, innumeris locis tradit, sed quia latis res ista in confesso est, nos paucis contenti erimus, ne quid diversum hic Augustinus à communi existimatione sentire videatur. Istud ergo significat in libro contra Iulianum: Numquid autem consequens est, ut si habet aliqui cordis desideria mala, iam etiam consentiat eis ad committenda eadem mala? ac per hoc aliud est habere mala desideria cordis, aliud tradi eis, utique ut consentiendo eis, possideatur ab eis, quod sit cum divino iudicio tradatur eis. Alioquin frustra dictum est, post concupiscentias tuas non eas, si iam quisque reus est, quod tumultuantes & ad mala trahere nitentes sentit eas, nec eas sequitur, si non eis tradatur, exercens adversus eas gloriosa certamina. Et in libro secundo adversus eundem adversarij: Quomodo peccatum (id est, concupiscentia peccati) mortuum est, cum mala operetur in nobis? Quae multa? Nisi desideria stulta & noxia, quae consentientes mergunt in interitum & perditionem: quae utique perpeti usque non consentire, certamen est, consilius est, pugna est. Et sermone sexto de verbis Apostoli, cum dixisset omnia peccata non exoriri nisi ex illicita delectatione. Hinc ergo, inquit, illicita delectatione si resistamus, si non consentiamus, si membra velut arma non ministremus, non regnat peccatum. Et statim post adjecit exponens, quid sit illicita delectatione non consentire, illicita videlicet concupiscentia manus non dare. Et in eodem loco vocat hoc, non consentire desiderijs carnis. Et iterum in eodem sermone sexto de verbis Apostoli: Quid est secundum carnem ambulare? Carnalibus concupiscentiis id est desiderijs consentire. Quid est secundum spiritum ambulare? Adversari spiritu in mente, & concupiscentiis carnis non obedire, &c. Restat cum carne conflictus, inest, ista delectatio illicita concupiscentiae: pugna, resistere, noli consentire, & impletur hic: post concupiscentias tuas non eas. Et in sermone decimo tertio: Quam multa proficientes iam non delectant, quae antea delectabant. Quando ergo delectabat, & non ei consentiebatur, mortificabatur, quia iam non delectat, mortificatum est. Calca iacentem, consuge cum resistente. Mortua est enim una delectatio, sed vivit altera. Et illam, dum non consentis, mortificas, cum carperit omnino non delectare, mortificasti &c. Cum ergo dixisset Apostolus: si autem spiritu actiones carnis mortificaveris vivetis, id est, illas concupiscentias carnis quibus non consentite magna laus est &c. Et sermone duodecimo in eundem Apostolum: Ego fateor tibi quicquid me rebelat adversus mentem meam & litigat mecum DELECTATIONE contraria interserere volo. Quam delectationem contrariam sapius ibidem declarat ex eo fieri, quod caro concupiscit, vocatque desideria quibus non sit obedendum. Nec, inquit, concupiscit caro mea adversus spiritum meum concupiscit adulterium, sed non consentio.

In his locis & infinitis quae produci facile est, liquet evidenter ex ipsissimis Augustini verbis, delectationes quibus toties dixit con-

sentiri vel non consentiri, esse concupiscentias ac desideria, quibus ad peccandum incitamus, & consensum negamus aut damus. In quo Apostolicam doctrinam exprimit, qua dicitur: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vi obediatis concupiscentijs eius: pro quo plerumque legit Augustinus, desiderijs eius; & istae concupiscentiae istaque desideria sunt illae ipsae delectationes, quibus tam instanter non obediendum, hoc est, non consentiendum esse commendat. Ex quo intelligendum superest, quando similiter delectationem caelestem praedicat, quae nos velle & consentire & operari facit, non aliam significari, quam istiusmodi amoris desideria, quibus delectabiliter ad consensum trahimur.

Tertio denique, hoc ipsum elucet ex pugna carnis & Spiritus, quam juxta Scripturarum doctrinam, sanctus Augustinus in homine vigere testatur. Nam saepe docet, pugnam istam exerceri, quatenus delectationes duae carnis & Spiritus inter se decertant, utram ultra superatura & animi consensum post se tractura sit, quemadmodum supra toto capite & in multis testimonijs Augustini vidimus. Hanc tamen pugnam non aliter committi, quam per amores seu concupiscentias seu desideria, quibus invicem sibi caro & spiritus adversantur, & Augustinus non semel indicat, & ipse Apostolus verbis perspicuis tradit, quando ad Galatas dicit: spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Ecce aperte carnis desideria quibus resistere debet spiritus ne perficiat. Et ut ostenderet non aliter istis reniti desiderijs carnis, quam per alia spiritus desideria, quae sibi mutuo concupiscendo adversantur, & Augustinus non semel indicat, quando ad Galatas dicit: spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Ecce aperte carnis desideria quibus resistere debet spiritus ne perficiat. Et ut ostenderet non aliter istis reniti desiderijs carnis, quam per alia spiritus desideria, quae sibi mutuo concupiscendo adversantur, statim ratione subjecta explicat: Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hae enim sibi invicem adversantur, ut non quacumque vulvis illa faciat. Quid est enim, spiritus autem adversus carnem, nisi spiritus concupiscit adversus carnem? Et quid est, haec enim sibi invicem adversantur, nisi haec contrariis concupiscentijs seu desiderijs luctantur inter se, ut animi consensum post se abripiant. Delectationes ergo carnis & spiritus quas Augustinus inter se pugnantem praedicat, ut animum in consensionem trahant, non sunt aliud nisi istae concupiscentiae ac desideria carnis & spiritus. Nam ex isto potissimum Apostoli loco sanctus Augustinus, istam duarum delectationum carnis & spiritus resistentiam, quam toties commemorat, pugnamque didicit. Qua de re opera primum est ipsummet Augustinum in uno aut altero saltem loco clarissimo audire differentem, ne quid illi imponere videar. Itaque libro decimo de Genesi ad litteram propositis Apostoli verbis: Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem, sic illam pugnam delectationum describit, ut non nisi desideriorum esse delectat: Ipsius concupiscentia carnalis causa non est in anima sola, sed multo minus est in carne sola. Ex utroque enim fit, ex anima scilicet, quod sine illa delectatio nulla sentitur: ex carne autem quod

MANUSCRIPT

1. 1. 5. cont.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

Rom. 6.

Galat. 5.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

1. 1. 5. 9.

quod sine illa carnalis DELECTATIO non sentitur. **C**arnem itaque concupiscentem adversus spiritum dicit apostolus carnalem procul dubio DELECTATIONEM, quam de carne & cum carne spiritus habet adversus DELECTATIONEM quam solus habet. Ecce clarissime concupiscentias carnis & spiritus adversantes invicem tibi vocatas DELECTATIONES carnis & spiritus. Iam vide, utrum non exponat eas esse desideria carnis & spiritus. Adjungit enim multis verbis interpositis: Solus quippe habet nisi fallor, illud DESIDERIUM, non cum carnis voluptate, vel carnalium rerum cupiditate commixtum, quo DESIDERAT & desit anima in terra Domini. Solus habet etiam illud (supple DESIDERIUM) de quo ei dicitur: CONCVPISTI scientiam; serva mandata, & Dominus prebit illi in tibi. Nam cum spiritus imperat membris corporis, ut huic DESIDERIO serviant, quo solus utitur, velut cum assumitur eodem, cum aliquid scribitur, legitur, disputatur, auditur cum demum panis frangitur audienti, & cetera humanitatis ac misericordiae praestantur officia, obedientiam caro exhibet non CONCVPISCENTIAM movet. His atque huiusmodi DESIDERIIS, quibus sola anima CONCVPISCIT, cum adversatur aliquid quod eandem animam secundum carnem DELECTAT, tunc dicitur caro CONCVPISCERE adversus spiritum & spiritus adversus carnem. En tibi planissime expositum, quid sit illa delectatio carnis & spiritus quam ipse solus habet, nempe desideria carnis & spiritus; quae sibi invicem adversantur. Et haec esse indeliberata statim adijcit quando dicit: Non esse in potestate, ne concupiscat caro, quando in se peccatum in membris, id est violenta quadam carnis illecebra in corpore mortis habitus, veniens de vindicta peccati; quam continuo iterum PECCATI DELECTATIONEM vocat.

Nec minus luculente pugnam istam carnis & spiritus quae DELECTATIONIBVS contrariis colliduntur, non nisi per contraria desideria concupiscentiasque divelli, in sermonibus de verbis Domini tradit: Videte qualem bellum proposuit Apostolus, qualem pugnam, qualem rixam dicit, intra se ipsam. Caro concupiscit adversus spiritum. Si non CONCVPISCIT & spiritus adversus carnem, fac adulterium. Si autem spiritus concupiscit adversus carnem, licetiam video, victum non video. Pugna est, concupiscit caro adversus spiritum. DELECTAT adulterium. Taceat quia DELECTAT. Sed spiritus concupiscit adversus carnem, DELECTAT & castitas. Ego vincat spiritus carnem: aut certe non vincatur a carne. Vbi clarissime vides adulterium delectare; quia concupiscitur; & e contrario castitatem delectare, quia concupiscitur, dum cum adulterij delectatione certatur. Et in sequenti capite paucis interjectis: Sed DELECTAT & adulterium: contradicatur, resistatur, repugnetur. Non enim non habes unde pugnes. Deus tibi te est, spiritus bonus datus est tibi. Et tamen permittitur ipsa caro concupiscere DELECTATIONIBVS geminis. Ecce caro non solum delectatur, sed etiam CONCVPISCIT DELECTATIONIBVS

genuinis, ut intelligeremus concupiscere ac delectari indifferenter sumi, quia ipsa concupiscentia rerum jucundarum delectabilis est. Talibus autem delectationibus statim resisti docet per spiritum, quatenus & spiritus concupiscit adversus carnem. Nam & ista concupiscentia spiritus contra carnem non est aliud, quam spiritus delectatio, qua condelectatur legi secundum interiorem hominem. Quod in plurimis locis significat Augustinus, ut libro de continentia: Contra suavitatem noxiam, qua vincit concupiscentia, Dominus dat suavitatem beneficam, qua delectetur amplius continentia. Et in eodem libro: Ponton sit cum id quod male libet, hoc est, concupiscitur, vincit bona delectatione non fit. Et sermone sexto de verbis Apostoli, ubi eandem pugnam carnis concupiscentis adulterium, & spiritus castitatem concupiscentis adducit, & per delectationes utriusque fieri docet: Delectat uxorem alienam, & non amicum, mentem avortu, in societatum mentis intras. Vides foris strepentem concupiscentiam, praeter adversus eam sententiam: Nolo, inquit, non facio. Puta, quia DELECTAT, non facio. Habeo eam condelector; Condelector eam legi Dei. Et quae sequuntur subius. Et inferius capite decimo explicans, quomodo spiritus concupiscat adversus carnem mentemque suspendat, ne in consensum desiderij carnalis traat: Mens, ait, repugnat & condelectatur legi Dei. Iam vero si mens non consentit peccato titillanti, suggerenti, blandienti, si mens non consentit, quomodo habet aliam intersus delectationes suas, delectationibus carnis ex nulla parte conferendas &c. Qua de re plura testimonia qui voluerit, consulat ea quae supra de lucta carnis & spiritus diximus. Videat enim illa conferendo cum ijs quae praefenti capite protulimus, nihil verius esse, quam pugnam carnis & spiritus promiscue apud Augustinum describi per contrarias delectationes, & per contrarias concupiscentias ac desideria. Ex quo consequenter constabit, id quod huc usque demonstravimus, delectationem illam caelestem, qua carnis desideria spiritus rebellantia coercentur, non esse aliud nisi amorem vel desiderium a Spiritu sancto inspiratum, quo mens hominis, improvide & indeliberate, ac delectabiliter tangitur & suaviter afficitur legi Dei seu iustitiae; atque ita contra impetus blandientium concupiscentiarum roborata ijs consentire renuit, sed delectabiliter concupiscit ac diligit, & operatur bonum. Propter quem delectabilem dulcemque tractum, idem amoris ac desiderij nobis, delectatio & suavis, ac dulcedo ab Augustino nuncupatur.

Alia quae ad vim agendi istius delectationis pertinent, tum multa diximus libro secundo de gratia Christi Salvatoris, cum de gratia Christi, quantum ad operandi modum disputarem; eamque a gratia primi hominis distingueremus; tum vero aliquid, utrum praedeterminet voluntatem, etiam inferius dicturum sumus, cum ad conciliationem gratiae cum libero arbitrio veniunt fuerit. Nunc gratiae istius divisiones percurramus.

CAPVT

Lib. de continent. c. 3.

Ibid. 8.

Serm. 6. de ver. Apo. c. 9.

Ibid. c. 10.

Sup. c. 9. & 5.

Vide lib. 8. de grat. Christ. Salvat.

m. 6.

lib. 8.

lib. 8.

lib. 8.

lib. 8.

lib. 8.